

Anonymizované znenie

Preklad

C-529/22 – 1

Vec C-529/22

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

9. august 2022

Vnútroštátny súd:

Landgericht Frankfurt am Main

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

7. júl 2022

Žalobca a navrhovateľ v odvolacom konaní:

PA

Žalovaná a odporkyňa v odvolacom konaní:

trendtours Touristik GmbH

[omissis]

Landgericht Frankfurt am Main (Krajinský súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko) Frankfurt nad Mohanom, 7. 7. 2022

[omissis]

Uznesenie

V sporovej právnej veci

PA, [omissis] 60598 Frankfurt nad Mohanom,

žalobca a navrhovateľ v odvolacom konaní

[omissis]

proti

trendtours Touristik GmbH [omissis] 65830 Kriftel,

žalovanej a odporkyňi v odvolacom konaní

[omissis]

24. občianskoprávny senát Landgericht Frankfurt am Main (Krajinský súd Frankfurt nad Mohanom) [omissis] 7. júla 2022

rozhodol:

I. **Súd podľa článku 267 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie [omissis] predkladá Súdnemu dvoru Európskej únie nasledujúce prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu práva Únie:**

- 1. Má sa článok 12 ods. 2 smernice (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica 90/314/EHS (ďalej len „smernica o balíkoch cestovných služieb“) vykladať v tom zmysle, že v tomto ustanovení je upravené ďalšie právo na odstúpenie od zmluvy popri článku 12 ods. 1 smernice o balíkoch cestovných služieb, ktorého právne následky sa uplatnia len vtedy, keď sa cestujúci vo svojom úkone odstúpenia od zmluvy odvoláva na neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré nastali v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti a ktoré významne ovplyvnia poskytovanie balíka**

služieb alebo ktoré významne ovplyvnia prepravu cestujúcich do destinácie?

2. Má sa článok 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb vykladať v tom zmysle, že povinnosť zaplatiť stornovací poplatok nezanikne ani vtedy, keď cestujúci pri odstúpení od zmluvy neuvedie žiadny dôvod a odstúpenie od zmluvy odôvodní až *ex post* neodvrátiteľnými a mimoriadnymi okolnosťami v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie balíka služieb alebo ktoré významne ovplyvnia prepravu cestujúcich do destinácie a ktoré sú predpovedané v čase odstúpenia od zmluvy alebo ktoré v čase zájazdu nastali?

II. Súd konanie prerušuje.

Odôvodnenie:

I.

Základom sporu je nasledujúci skutkový stav:

Žalobca si u žalovanej, organizátorky zájazdov, 19. marca 2019 pre seba a svoju manželku rezervoval zájazd s názvom „Izrael a Jordánsko“ na obdobie od 26. apríla 2020 do 7. mája 2020 za cenu zájazdu 2 908 eur. Žalobca na základe zálohovej faktúry žalovanej zaplatil 325 eur.

Dňa 6. januára 2020, 16 týždňov pred plánovaným zájazdom, oznámil odstúpenie od zmluvy slovami:

„Vážené dámy a páni,

vo veci [omissis] [rezervácie] Vám týmto oznamujem, že by sme chceli od zájazdu odstúpiť.

Prosím, potvrdte mi odstúpenie od zmluvy a že náklady na odstúpenie od zmluvy sú maximálne 20 % ceny zájazdu. ...“.

Žalovaná 8. januára 2020 vystavila žalobcovi „storno faktúru“, v súlade so svojimi všeobecnými podmienkami zájazdu zahrnutými do zmluvy mu naúčtovala 25 % ceny zájazdu ako „storno poplatok“, spolu 727 eur, a zaplatenú zálohu si ponechala. Žalobca 13. januára 2020 bez výhrad zaplatil žalovanej zvyšných 402 eur.

Žalovaná zájazd zrušila z dôvodu koronavírusu. Žalobca najskôr sám listom z 5. novembra 2020 a potom, vtedy už zastúpený advokátom, 2. decembra 2020 neúspešne uplatňoval voči žalovanej vrátenie zaplatených 727 eur a teraz svoje

odstúpenie od zmluvy odôvodňoval šíriacou sa pandémiou koronavírusu a nerealizovaním zájazdu.

Žalobca zastával stanovisko, že stornovací poplatok v prospech žalovanej nevznikol, pretože ten je na základe zrušenia zájazdu žalovanou vylúčený. Smernica o balíkoch cestovných služieb podľa názoru žalobcu nevyklučuje odôvodnenie odstúpenia od zmluvy pôvodne vykonaného bez udania dôvodu.

Amtsgericht Frankfurt am Main (Okresný súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko) rozsudkom zo 16. septembra 2021 žalobu zamietol. Žalovanej podľa § 651h ods. 1 tretej vety BGB v spojení s jej všeobecnými obchodnými podmienkami patrí primeraný stornovací poplatok vo výške 727 eur. Ustanovenia o paušálnej náhrade škody za odstúpenie od zmluvy sú účinné. Žalobca, ktorého zaťažuje bremeno odôvodnenia a dokazovania, nepreukázal, že žalovanej vznikla menšia konkrétna škoda. Nárok na náhradu škody nie je vylúčený ani podľa § 651h ods. 3 BGB. Navyše sa zdá, že žalobca od zmluvy odstúpil nezávisle od pandémie koronavírusu a pandémiu použil na zdôvodnenie svojho nároku na vrátenie platieb až *ex post*.

Žalobca včas podal odvolanie proti rozsudku a naďalej sa domáha svojich nárokov na vrátenie súm, ktoré zaplatil žalovanej.

Žalovaná obhajuje rozsudok Amtsgericht (okresný súd, Nemecko) ako správny. Ustanovenie § 651h ods. 3 BGB vôbec nie je možné uplatňovať v prospech žalobcu, pretože sa neodvolával na dôvody v zmysle tohto ustanovenia.

II.

Dôvodnosť odvolania žalobcu v rozhodujúcej miere závisí od výkladu článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb, či je v tomto ustanovení upravený ďalší dôvod odstúpenia od zmluvy popri článku 12 ods. 1 smernice o balíkoch cestovných služieb a či je odstúpenie od zmluvy vylúčené, ak cestujúci vo svojom úkone odstúpenia od zmluvy voči organizátorovi zájazdu neuviedol žiadny dôvod odstúpenia od zmluvy.

Podľa nemeckej právnej úpravy o zmluve o poskytnutí balíka cestovných služieb, ktorá preberá článok 12 smernice o balíkoch cestovných služieb, môže podľa § 651h ods. 1 BGB cestujúci kedykoľvek pred začiatkom zájazdu odstúpiť od zmluvy o poskytnutí balíka cestovných služieb. Uvedenie dôvodu odstúpenia od zmluvy vnútroštátny zákon nestanovuje. Právnym dôsledkom odstúpenia cestujúceho od zmluvy je podľa § 651h ods. 1 druhej vety BGB to, že organizátor zájazdu stratí nárok na cenu zájazdu. Podľa § 651h ods. 1 tretej vety BGB môže organizátor zájazdu žiadať primeranú náhradu škody, ktorú podľa § 651h ods. 2 BGB smie aj paušalizovať vo všeobecných obchodných podmienkach. Avšak podľa § 651h ods. 3 prvej vety BGB organizátor zájazdu nesmie žiadať náhradu škody za odstúpenie od zmluvy, ak v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti nastanú neodvratiteľné mimoriadne okolnosti, ktoré ... významne ovplyvnia realizovanie balíka cestovných služieb.

Takéto neodvratiteľné mimoriadne okolnosti v mieste destinácie, ktoré významne ovplyvnia realizovanie zájazdu, sa v tomto prípade vyskytovali, pretože zájazd nemohol byť realizovaný v dôsledku pandémie koronavírusu, ktorá predstavuje neodvratiteľnú mimoriadnu okolnosť.

Podľa normatívneho textu nemeckej právnej úpravy v § 651h ods. 1 a ods. 3 BGB žalovaná nemôže žiadať náhradu škody za odstúpenie od zmluvy, pretože znenie ustanovenia § 651h ods. 3 BGB sa viaže na skutkové okolnosti v čase dojednaného obdobia zájazdu. Názor zastávaný v judikatúre nemeckých súdov a v literatúre zaoberajúcej sa právom cestovného ruchu, podľa ktorého pri otázke neodvratiteľnej mimoriadnej okolnosti záleží na prognóze v čase vykonania úkonu odstúpenia od zmluvy na základe úvahy *ex ante* (pozri okrem iného OLG Hamm, rozsudok z 30. augusta 2021 – 22 U 33/21 = BeckRS 2021, 24178; AG Düsseldorf, rozsudok z 8. februára 2021 – 37 C 471/20 = NJW-RR 2021, 930; AG Frankfurt, rozsudok z 11. augusta 2020 – 32 C 2136/20 –, juris bod 38; AG Mníchov, rozsudok z 27. októbra 2020 – 159 C 13380/20 –, juris bod 19; LG Kassel, rozsudok z 2. novembra 2021 – 5 O 459/21 –, bod 35, juris; [omissis]), nenachádza v znení textu nemeckého zákona žiadnu oporu. Otázka, či znenie § 651h ods. 3 BGB zodpovedá právnej úprave uvedenej v článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb alebo či sa toto ustanovenie má vykladať v súlade so smernicou, je predmetom prejudiciálnych konaní, ktoré sú na SDEÚ vedené okrem iného pod číslom C-776/21 a C-193/22 (pozri tiež OGH¹ Rakúsko, uznesenie z 25. januára 2022 [omissis] [vec C-193/22]).

Okrem toho je nejasná aj otázka, či sa cestujúci, v tomto prípade žalobca, nemôže odvolávať na § 651h ods. 3 prvú vetu preto, lebo vo svojom úkone odstúpenia od zmluvy neuviedol dôvod a odstúpenie od zmluvy až dodatočne odôvodnil obmedzeniami v Izraeli a Jordánsku spôsobenými koronavírusom.

Podľa znenia § 651h ods. 1 BGB sa uvedenie dôvodu odstúpenia od zmluvy v rámci úkonu odstúpenia od zmluvy nevyžaduje, pretože na založenie nároku na vrátenie ceny zájazdu nie je potrebný dôvod odstúpenia od zmluvy. V § 651h ods. 3 BGB nie je upravené samostatné právo na odstúpenie od zmluvy. Vnútroštátny zákonodarca túto normu vytvoril skôr ako námietku cestujúceho proti v zásade vznikajúcemu stornovaciemu poplatku, keď sa v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti vyskytujú mimoriadne neodvratiteľné okolnosti, ktoré významne ovplyvnia realizovanie zájazdu.

Tomu zodpovedajúc je otázne, či je v článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb upravené samostatné právo na odstúpenie od zmluvy, na ktoré sa cestujúci aj musí odvolať pri odstúpení od zmluvy a tým svoje odstúpenie od zmluvy odlíšiť od odstúpenia od zmluvy podľa článku 12 ods. 1 smernice o balíkoch cestovných služieb, aby vylúčil stornovací poplatok v prospech organizátora zájazdu.

¹ Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko).

Vychádzajúc zo znenia článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb je v ňom na rozdiel od článku 12 ods. 1 smernice o balíkoch cestovných služieb formulované samostatné právo na odstúpenie od zmluvy. To je podľa ponímania senátu dané použitím výrazov „má cestujúci právo na ..., keď ...“. Je tu formulovaný predpoklad pre odstúpenie od zmluvy a tým aj dôvod odstúpenia od zmluvy.

V článku 12 ods. 1 smernice o balíkoch cestovných služieb sa, zo systematického hľadiska, takéto obmedzenie nenachádza, naproti tomu v článku 12 ods. 3 smernice o balíkoch cestovných služieb pre organizátora zájazdu áno. Podľa tohto ustanovenia môže organizátor zájazdu ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb, keď nie je dosiahnutý minimálny počet účastníkov [písm. a)] alebo mu neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti zabraňujú realizovať zájazd [písm. b)]. Skutočnosť, že článok 12 ods. 1 a ods. 2 upravujú dve rozdielne práva na odstúpenie od zmluvy a musí sa medzi nimi rozlišovať, podľa ponímania senátu vyplýva aj z toho, že článok 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb má platiť „bez ohľadu na odsek 1“, takže popri odseku 1.

Právne ponímanie senátu podľa tohto chápania potvrdzuje aj odôvodnenie 31 smernice o balíku cestovných služieb. Aj v tomto odôvodnení sa spomína rozlišovanie medzi právom na odstúpenie od zmluvy kedykoľvek a teda bez predpokladov výmenou za zaplatenie stornovacieho poplatku (prvá veta) a v druhej vete odstúpenie od zmluvy bez povinnosti zaplatiť stornovací poplatok. Smernica o balíkoch cestovných služieb tak, rovnako ako vnútroštátny zákonodarca, vychádza zo zásady vzniku povinnosti zaplatiť stornovací poplatok a výnimočne ho necháva zaniknúť len v osobitnom prípade existencie mimoriadnych okolností a závažného ovplyvnenia zájazdu alebo prepravy.

Z tejto systematiky a z existencie dôvodu odstúpenia od zmluvy podľa ponímania vnútroštátneho súdu vyplýva, že cestujúci sa v rámci odstúpenia od zmluvy musí odvolávať na právo v zmysle článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb, ak nechce spôsobiť vznik stornovacieho poplatku v zmysle článku 12 ods. 1 druhej vety smernice o balíkoch cestovných služieb. Táto požiadavka na vyjadrenie cestujúceho by sa znova dala vyvodiť zo skutočnosti, že právna úprava sa viaže práve na mimoriadnu okolnosť a závažné ovplyvnenie realizácie zájazdu. Formulácia v článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb nasvedčuje tomu, že právny následok neexistencie stornovacieho poplatku nastane len vtedy, keď sa cestujúci, ktorý má príslušnú možnosť voľby medzi oboma právami na odstúpenie od zmluvy, naň odvolá. Aj právna istota pre obe zmluvné strany by si mohla vyžadovať, aby sa cestujúci konkrétne rozhodol (a to aj uviedol), ktoré z oboch práv na odstúpenie od zmluvy si vyberá.

Naproti tomu v neprospech požiadavky odôvodniť odstúpenie od zmluvy vyplývajúcej zo smernice (EÚ) 2015/2302 by so zreteľom na samotnú smernicu mohlo svedčiť to, že takúto požiadavku smernica konkrétne neupravuje a tomu zodpovedajúc a teda ani cestujúci, ktorý spravidla nie je znalý práva, o tom nič nevie. V článku 12 ods. 2 prvej vete smernice (EÚ) 2015/2302 sa uvádza len to, že

cestujúci má právo odstúpiť od zmluvy, a nie to, že toto odstúpenie od zmluvy musí aj odôvodniť. Z právnej úpravy navyše nevyplýva, že vnútroštátny súd musí vykonať subsumpciu z objektívneho hľadiska.

Ak by sa teda cestujúci neodvolal na mimoriadne okolnosti, bol by povinný zaplatiť stornovací poplatok. Druhý uvedený výklad by mal v tomto spore za následok, že cestujúci sa nemôže odvolávať na článok 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb (resp. § 651 h ods. 3 BGB) a musel by organizátorke zájazdu zaplatiť stornovací poplatok. Ustanovenie § 651h ods. 3 BGB by sa v tomto prípade muselo príslušne vykladať v súlade so smernicou (článok 4 smernice o balíkoch cestovných služieb).

Túto prejudiciálnu otázku už [omissis] senát predložil Súdnemu dvoru na základe svojho uznesenia z 9. júna 2022. [omissis] [vec C-511/22]

Ak by Súdny dvor usúdil, že v rámci odstúpenia od zmluvy má cestujúci povinnosť voči organizátorovi zájazdu toto svoje odstúpenie od zmluvy odôvodniť, vzniká pre vnútroštátny súd nadväzujúca a preto predložená druhá prejudiciálna otázka, či z časového hľadiska k odvolaniu sa na dôvod odstúpenia od zmluvy musí dôjsť priamo v úkone odstúpenia od zmluvy, alebo či sa cestujúci môže dodatočne odvolať na objektívne existujúce mimoriadne okolnosti v zmysle článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb a dodatočne tým odôvodniť svoje odstúpenie od zmluvy – ako v prejednávanej veci. Ak by to mohol urobiť, požiadavka odôvodnenia by bola v tomto prípade splnená.

Výklad v tomto ohľade podľa ponímania senátu najskôr úzko súvisí s otázkou, ktorú už Súdnemu dvoru 25. januára 2022 predložil rakúsky OGH² (vec C-193/22) a Amtsgericht Düsseldorf (Okresný súd Düsseldorf, Nemecko) uznesením z 8. decembra 2021 (vec C-776/21). Pre túto otázku výkladu by mohlo byť (čiastočne) rozhodujúce, ktorý časový okamih má byť rozhodný pre predpoklady článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb. Ak má byť pre predpoklady článku 12 ods. 2 smernice o balíkoch cestovných služieb rozhodný čas realizácie zájazdu, mohlo by to svedčiť v prospech toho, že cestujúci sa môže odvolávať na mimoriadne okolnosti a závažné ovplyvnenie zájazdu aj dodatočne a to napriek tomu, že pôvodne odstúpil od zmluvy bez odôvodnenia alebo s iným odôvodnením. Zásadne inak by to však bolo, keby smerodajne záležalo na prognostickom rozhodnutí v čase úkonu odstúpenia od zmluvy. V tomto prípade by toho veľa svedčilo v prospech toho, aby sa odôvodnenie vyžadovalo aj v čase odstúpenia od zmluvy.

Na jednej strane podľa názoru senátu v prospech prijatia povinnosti uviesť dôvody v úkone odstúpenia od zmluvy svedčí skutočnosť, že len takto môže organizátor zájazdu vedieť, či smie uplatňovať stornovací poplatok alebo nie. Okrem toho by sa do lepšej pozície dostal cestujúci, ktorý najprv odstúpi od zmluvy z iného dôvodu alebo bez akéhokoľvek dôvodu a potom by dodatočne mohol zmariť

² Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd).

nárok organizátora zájazdu na náhradu škody. Na druhej strane by však požiadavka odôvodniť odstúpenie od zmluvy už v čase jeho vykonania mohla negatívne ovplyvniť ochranu spotrebiteľa v smernici (EÚ) 2015/2302, ak dodatočne nastanú mimoriadne okolnosti, ktoré by ho oprávňovali odstúpiť od zmluvy bez stornovacieho poplatku. A navyše, a to je v tomto smere tiež relevantné, požiadavka odôvodnenia nie je konkrétne upravená.

[omissis] [prerušenie konania] [omissis]

PRACOVNÝ DOKUMENT